

le jako malo. Zatorej bi naši vladi morala biti skrb, da pri nemški vladi izposluje za amerisko sadje carino; pa tudi pri nas carina za to blago ne bi bila odveč. (Konec prih.)

Politični ogled.

Ministerski predsednik dr. Koerber se je naučil počitnic in sedaj bo se začel zopet posvetovati z avstrijskimi politikami, kako bi državni zbor spravili na pravi tir. Takih posvetovanj je bilo zadnja leta že toliko, da morajo vsakemu presedati. Edina rešitev iz sedanjih zmotnjav je enakopravnost vseh narodov, kdor pa se tej upira, treba mu je pokazati državno moč. Izmed prvih se bo posvetoval z ministerskim predsednikom vodja čeških državnih poslancev dr. Pacak.

Avstrijske šolske razmere. Na Avstrijskem se vedno mnogo otrok ne obiskuje šole. Leta 1894/95 jih je bilo 392.873 otrok, ki niso obiskovali nobene šole. In vendar imamo na Avstrijskem zmeraj za naučne ministre odločne liberalce, ki se tako radi hvalisajo s svojo navdušenostjo za ljudsko omiko in izobrazbo. Kako daleč sega ta navdušenost, dokazujejo navedene številke.

Na Ogerskem so dne 14. in 15. avgusta na slovesen način praznovali 900letnico krščanstva v ogerski kraljevini. Posebno sijajne so bile slavnosti v Ostrogonu, kjer je bil pred 900 leti krščen ogerski kralj sveti Štefan. Na slavnosti je zastopal cesarja nadvojvoda Friderik. Tudi ministerski predsednik Szell je moral priti, čeravno je prej izdajal tajna povelja proti tej slavnosti.

Poljščina na pruskih šolah. Pred nekaj dnevi je izšel ukaz pruskega naučnega ministra dr. Studta, ki naročava šolskim oblastvom, da se mora pri pouku o veronauku tudi v najnižjih razredih ljudskih šol poljščina popolno umakniti nemščini. S tem je minister zadal Poljakom na Poznanjskem kar dva občutna udarca ob enem. V narodnostnem oziru je vzeta Poljakom najzadnja prilika za prvo izobrazbo v materinem jeziku, in je torej mej Poljaki na stečaj odprta pot nagli in popolni germanizaciji. Še mnogo večje zlo pa preti Poljakom v verskem oziru, ker sedaj se ne bodo mogli naučiti niti krščanskega nauka, in rek cesarja Viljema I: Narodu se mora ohraniti vera, bo s tem prišel ob vso veljavo. Kajti kako je pač mogoče seznaniti mladino z resnicami krščanske vere, ako ne ume jezika, v katerem se naj v bodoče poučuje. Sicer pa o tej zadevi še ni izpregovorjena zadnja beseda, kajti ravno

zdaj proč od totih nepotrebnih dohtorov, se reče za tisto . . . , imam še nekatere prijatelje na spomin vzeti. Sedaj sledijo imena poljedelcev, trgovcev, s pikrimi pa tudi hvaležnimi opazkami, kakor si je kateri po Čolnikovem mnenju zaslužil.

Njegovi otroci so se razpršili po svetu; ker so bili skrbno izrejeni, so vsi našli kruh. Ena hčerka je na Dunaju, en sin v Gradcu, eden v Ameriki, nekteri so pomrli. Pa vkljub nesreči očetovi so mu ohranili otroško ljubezen. Tako ima v »Spominskih listih« vpi-sano Ljudmila:

»Cvetlice, Lelje, Popke in vse Rože
Se poslabijo
Kamen in železo se polomi;
Pa naša Očinska ljubezen
Se nikdar ne polomi.«

Tako je »kralj Slovensk. gorice«, njegova nekdanj imovita in odlična rodovina izginola iz Slov. Štajarja, zapustivša le za okoličane zgled modrega kmetijstva, sadjarstva, narodne zavesti . . . pa tudi nauk, da je pozemeljska »sreča okrogla«. Radoslavčan.

Smešničar.

Kako človek zbolí. Janeza trese huda mrzlica, in zdravnik ga vpraša: »Kaj si pa storil, da si našel to bolezen?« Janez

sedaj se vrši škofovsko konferenca v Fuldi, in vlada se bo lahko prepričala, da ne bo dobila niti jednega škofa, ki bi odobral korak pruskega ministra. Škofje imajo pa v rokah še drugo orožje. Cerkevna oblast mora samo vzeti učiteljem missio canonica za poučevanje veronauka v šoli ter naročiti duhovnikom, naj poučujejo otroke v cerkvi v jeziku, ki ga umejo, in gospod minister Studt obsedi s svojo naredbo kakor riba na suhem pesku.

Vojska v Južni Afriki. Burski general Dewet je ujel 4000 Angležev ter jim ugrabil 7 topov. Potem je šel Dewet proti Commandonecku, katero mesto straži angleški general Baden-Powell, toda moral se je umakniti angleški premoči.

Vojska na Kitajskem. Mednarodne čete so torej že dospele v Peking. To se je zgodilo dne 15. t. m. Kitajci so sicer pred mestnim zidom krepko odbijali napade mednarodnih čet, naposled pa so se morali umakniti. Proti večeru so že Japonci prvi prodrli v mesto in za njimi so udrle ostale čete. Takoj so obstopile poslaništva in otele v istih se nahajajoče poslanike in druge inozemce. Poslanike so našli pri popolnem zdravju. Ob tej priliki seveda ni bilo brez krvavih spopadov in so Japonci zgubili okoli 100 mož, Kitajci pa trikrat toliko. Ko so mednarodne čete dospele v Peking, so našle mej prebivalstvom popolno zmešnjavo. Ljudstvo je v velikem strahu pred mednarodnim vojaštvom, vsi boljši stanovi beže iz mesta. Uradništvo je razkropjeno, ministerstva zaprta. Kitajski dvor se je preselil že pred prihodom mednarodnih čet iz Pekinga v Heionfu, nekaj milj vzhodno od Pekinga, cesarica Cuši in cesar Kwangsü sta bežala že mnogo poprej; zlasti je v velikem strahu cesarica, ker ima slabo vest radi njenih tajnih ukazov proti inozemcem. V Pekingu pa so se ustanovile dve kitajski stranki, ena je za pogajanje s tujci, druga stoji na odločno sovražnem stališču nasproti inozemcem ter preti pomoriti vse, kar simpatizuje z njimi. Dvor, ministerstva, cesarico in cesarja je spremljala velika armada. Podkralj Li-Hung-Čang se je obrnil do velesil s prošnjo, da bi imenoval kakega visokega kitajskega dostojanstvenika vladnim zastopnikom, kateri bi imel polnomoč pogajati se z velesilami. Ruski vladi je sporočil, da se Kitajska hoče pogajati z njo za mir, ako se odpove anekciji Mandžurije. Rusija pa o takih pogojih noče nič vedeti, ker ima svoje posebne kulturne interese od reki Amur, tičoče se razvoja Sibirije. V Pekingu seveda ni vse mirno, četudi so mednarodne

odgovori: »Glejte, sanjalo se mi je o mastni svinjetini z zeljem, katero sem bil pojedel vso sam; a svinjetina je bila menda pregreta, zakaj odkar sem se vzbudil, bolan sem na smrt.«

Čuden zdravnik. Potnik zbolí v gostilni ter pošlje po zdravnika. Takoj pride nekdo v sobo. »Ali ste vi zdravnik?« vpraša bolnik. »Da, kaj vam je?« — »Zelo sem bolan?« — »Ali ne morete nekoliko vstati?« — »Ne!« odgovori bolnik. »Kaj, tudi v sobi ne?« — »Ne, niti v sobi si ne upam vstati!« — »No, to je izvrstno!« reče tujec, vzame potnikovo uro in denarno listnico ter odide.

Brezplačno. A: »Za Boga, kakšen si po lici! Kdo te je tako razmesaril?«

B: »Ej, z ranocelnikom sva se stepla.«

A: »Pa si ga vendar zatožil?«

B: »Zakaj neki? Saj mi je rane brezplačno zašil!«

Nevarno. Zdravnik, poklican k bolniku, zapazi majhno rano ter ukaže, naj hitro odpošlje hlapca v lekarnico po mazila. Bolnik se ustraši in reče: »Oh, za Boga, gospod, mislim, da še ni tako nevarno!« — »Silno nevarno je«, odgovori zdravnik; »zakaj, če hlapec ne prinese hitro mazila, pa se rana zaceli že prej.«

čete v mestu, ampak po cestah in ulicah strašen boj in mesarsko klanje. En del Pekinga gori.

Dopisi.

Sv. Jurij ob Taboru. (Mlekarska zadruga.) Dolgo že ni bilo ničesar čuti o naši mlekarski zadrugi, in marsikateri čitatelj vrlega »Gospodarja« je morebiti že mislil, da je zaspala. Pa ni zaspala! V začetku je bilo res veliko težko, a premagale so se vse in zdaj zadruga dobro deluje. Vseh zadružnikov je 76. Vsako jutro se prinese v mlekarno nad 500 litrov mleka, iz katerega se izdeluje surovo maslo in sir. Surovo maslo je prav okusno in se jako lahko razpečava. Sir se dela več vrst, in sicer masten sir v velikih hlebih ter dvojne vrste sir v manjših kosih. Opozarjamo vrle goste iz Savinjske doline, ki prihajajo v prijazni Št. Jurij, da naj zahtevajo po naših gostilnah domače surovo maslo in sir. Postreglo se jim bo kar najboljšo. Tudi rojake po Štajarskem sploh opozarjamo na našo zadrugo. Našim ljudem se bo z zadrugo zelo pomagalo. Vsako jutro na vse zgodaj prinašajo mleko v svojih posodah od vseh stranij. In kako veseli so ob mesecu, ko denar dobijo! Nekateri dobé mesečno po 30, 40, 50 in celo 60 K. Ali ni to lep denar za kmeta? Zato pa vedó ljudje tudi hvalo tistim možem, ki so zadrugo ustanovili. Nekdo se je v mlekarnici izrazil, ko je plačilo dobil, da bodo še krave hvaležne. In prav je govoril. Res bodo hvaležne, ker zdaj dobivajo boljšo klajo kakor prej. Pač krava pri gobcu molze! Torej skrb! Glavna zasluga, da se je naša zadruga ustanovila, gre zlasti požrtvovalnemu Jerneju Radišek iz Kaplje in Valentinu Južna na Taboru. Poslednji je bil prvi ravnatelj zadruga, a je radi preoblih opravkov odložil, in na zadnjem občnem zboru je bil za ravnatelja izvoljen Alojzij Lesjak iz Pandurja. Podpirala sta nas zelo in nas še podpirata gsp. Kač iz Žalca in gsp. Jelovšek. Hvala jima! In prosita se, da bi nam bila še vedno naklonjena.

Iz Središča. (Jezikovna enakopravnost) Pred nekterimi tedni sem prišel v Središče na kolodvor in sem prosil vozni list po slovensko. Imel sem še neke druge opravke z postajevodjo in ko ga nagovorim po slovensko, mi odgovori: »Bitte ich kann nur deutsch« in se nisem mogel dogovoriti z gosp. vodjem postaje. V pretečenem tednu pa sem poslal brzojav iz Središča. Napišem ga po slovensko in pristavim, naj se vračuni tudi plačilo za pöta, kamor bom brzojavil, pa se ni vračunalo, ker se postajevodja ni mogel sporazumeti z mojim pötom, ki ve samo slovenski. Zato je moral moj prijatelj, kateremu sem brzojavil, plačati pöta, kar ni bilo prav — smola. Tukaj v Središču smo tudi Slovenci. Sem na kolodvor prihajajo tudi Medjimurci in drugi Hrvati, ki ne umejo nemški, ter se s postajevodjem ne moremo sporazumeti.

Ali sl. c. kr. telegrafično ravnateljstvo v Gradcu ve, da sedanji postajevodja ni sposoben za to postajo in ali je voljno v Središču nastaviti takega postajevodja ali telegrafista, ki bode nas Slovence razumel in z nami slovenski občeval.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Imenovanje. Pravni praktikant pri deželni sodnji v Ljubljani gosp. Matjaž Senčar je imenovan avskultantom v okrožju graškega nadsodišča.

Poveljnikom kadetne šole v Strasu je imenovan nadpolkovnik R. pl. Gusek.

V Maribor je priromalo zadnji ponedeljek iz Ribnice nad 1000 ljudi v veličastni procesiji k Materi Milosti v frančiškanski cerkvi.

»Zaveza učiteljskih društev«. »Slovenski Narod« je poročal, da se ni nobeden slovenski poslanec vdeležil zborovanja »Zaveze« v Mariboru. Mi smo videli pri glavni skupščini v Narodnem domu gosp. dr. Jurtela in smo pred banketom tudi z njim govorili. Mogoče je, da se poročevalcu »Slov. Naroda« in predsedstvu »Zaveze« ni predstavil. V kaki lastnosti bi naj bil slovenski poslanec zbrano učiteljstvo pozdravil, nam ni jasno. Poslanec bil je vendar le gost! Ker sta se od predsedništva pozdravila oficijelno častna uda dr. Tavčar in župan Hribar, ker se je pozdravila deputacija akademikov, bilo bi morebiti tudi primerno, ako bi bil gospod predsednik v imenu »Zaveze« pozdravil gsp. poslanca! Zdi se nam tako! Ali imamo prav?

Izpred sodišča. Dne 21. t. m. je bil pri mariborskem okrožnem sodišču protestant Anton Hölbling iz Marenberga, obsojen na teden dni strogega zapora z dvakratnim postom, ker se ni niti odkril, ko je duhovnik šel mimo njega z Najsvetejšim. Zagovarjal je Hölblinga nemški dr. Edi Glančnik.

Tožba, ka-li? Neki tukajšnji nemški listič imenuje vse, ki hočejo za Nemce veljati in podpirajo naše mariborsko tiskovno društvo, ki sploh podpirajo težnje nasprotnikov (oho!) nemškega naroda, imenuje jih narodne izdajice ter jim preti s splošnim zaničevanjem. Ker je po naših izkušnjah s takimi besedami storjen pregrešek zoper § 302. in ker listič ni bil zaplenjen, smo radovedni, ali ga bo državni pravdnik vsaj tožil.

Heil Pichler! En krepak »Heil« kliče tukajšnji nemški listič trgovcu Pichlerju na glavnem trgu, ker razdeljuje »Štajerca«. Pichler bo nam sam rad pritrnil, da mu s takim pisarjenjem nemški listi prej slovenske kupce odganjajo nego priganjajo. Zelo nepremišljeno je, da trgovec, ki živi izključno le od Slovencev, pusti deliti v svoji trgovini to »giftno krot«. Heil Pichler na glavnem trgu!

Frankfurtarce so na cesarjev rojstni dan zopet v obilnem številu plapolale po našem mestu. Da Dunaju so bile ta dan prepovedane take zastave, pri nas pa se vse dopušča. Grof Clary gleda našim Prusakom skozi prste. Ti smejo razobešati frankfurtarce, slovenski učitelji pa še niti vojaške godbe ne smejo imeti v našem Narodnem domu.

V Celju hočejo imeti nemški kolesarji dne 7., 8. in 9. sept. glavno zborovanje. Stiger in Attems premišljujeta, kaj bodo sedaj slovenski Sokoli rekli, ker se je ta nemška slavnost dovolila, njihova pa ne.

Naši Nemci. Zadnje nedeljo je imela germanska zveza »Velsung« v Mariboru zborovanje. Po prvem govoru se je zapela Bismarkova pesen. Tako se najbolje krepki avstrijska misel med nami!

Plemenit dar. Magistratni policijski svetnik v Ljubljani, g. F. Podgoršek, daroval je za Slomšekovo ustanovo, ki je namenjena za revne dijake 100 K.

Občinske volitve na Ponikvi so se vršile včeraj. Nemskonacionalni trgovec Eichberger se je silno trudil, da bi prišel v občinski zastop. Ako se mu to posreči, bil bi to pač žalosten zaključek Slomškove slavnosti na Ponikvi.

Pomanjkanje slovenskega učiteljstva. Poročali smo, da je letos dovršilo mariborsko ščiteljščee samo pet Slovencev. Sedaj se nam poroča, da se je od teh petih učiteljsčnikov posvetil učiteljstvu le eden! Ako bo šlo tako naprej, pošiljali nam bodo iz Gradca nemške učitelje.

K Burom sta hotela 14letni Fröhlich in 16letni Pungartnig. V Trstu so ju prijeli in poslali nazaj na Štajersko.

Iz Kozjega. (Slomškova slavnost.) Pozno, a radostno poročam o Slomškovi slavnosti, katero je priredilo naše gospodarsko bralno društvo dne 29. julija. Vspored je bil jako mičen. Najprej je predaval potovalni

učitelj, gospod Ivan Bele na stotine zbranim kmetom o sadjarstvu in trsarstvu. Pazljivo smo poslušali njegov izvrstni pouk. Med tem so odlični gostje iz celega kozjanskega okraja popolnoma napolnili prostorni Gučekov vrt, ki je bil okusno okrašen. Vse je željno pričakovalo slavnostnega Slomškovega govora. V navdušenih in poljudnih besedah je nam opisal Slomškovo delovanje g. I. Bele. Ko smo mu slovesno obljubili, da bo Slomškov duh naš duh, so zadoneli burni slava-klici Slomšku. Govornikovim besedam pa je sledilo uprav gromovito odobravanje in ploskanje, ki se je pojavljalo že med govorom, v dokaz, da so njegove besede segale vsem v srce. V dovršenost Slomškove proslave sta prav ljubko in lepo dve dekletci deklamovali pesni: »Kje sem doma« in »Glas naše vesti«, dočim je nadarjeni drugošolec Sigl istotako vrlo prednašal Slomškovo pesem: Bog ohrani nam cesarja. Sledil je za tem Prešernov govor, ki ga je imel gsp. Vivod. Deklamovala se je tudi njegova pesen: Nuna in kanarček. Pobiralo se je tudi za njegov spomenik. Med posameznimi točkami se je posebno odlikoval Podsedčki pevski zbor, godba pa je svirala slovenske komade. Gotovo ostane ta Slomškov dan vsem v spominu, le dal Bog, da bi tudi njegovi nauki našli slednjič pot v naša srca.

Prodaja sadja. Kupci sadja se vabijo v kozjanski okraj, posebno na Zdole pri Kozjem, v Kozje, Buče itd. Tukaj bi se dobilo za več vagonov raznovrstnega sadja, posebno jabolk raznih vrst, ker letos so, hvala Bogu, prav bogato obrodila. Gospoda Kača pa prosimo, naj posreduje za nas na določenih mestih.

Bratska društva. Letos slavi presvetli naš vladar Frančišek Jožef I. sedemdesetletnico trudapolnega svojega življenja. Odbor »Slovenske krščansko-socijalne zveze« je sklenil, proslaviti to redko svečanost slovesno in ob enem dati osivelemu vladarju izraz patrijotičnega čustva našega slovenskega naroda. Da 70letnico cesarjevo na najslajnejši način praznujemo, daje nam ugodno priliko II. slovenski katoliški shod. Sklenili smo, da na večer dne 11. septembra ob polu 9. uri priredimo v beli Ljubljani veliko bakljado in serenado v proslavo cesarjeve sedemdesetletnice s sodelovanjem vseh naših društev. Bratska društva, pošljite do večera 11. septembra svoje zastopnike v Ljubljano, da bo nastop ob tako redki in važni priliki ogromen in da se pokaže moč krščanske, patrijotične in narodne zavesti slovenskega ljudstva. Vzemite seboj svoje društvene zastave, svoja društvena znamenja, društvene obleke ali narodne noše, sploh vse, kar bode povečevalo sijaj slovesnosti.

Od Rogaške Slatine. Letos je bila na rojstni dan presvetlega cesarja slovesna sveta maša v nadžupni cerkvi Sv. Križa, ker ondi stoji novi papežev in cesarjev jubilejni veliki oltar, za katerega so tudi naš dobrotljivi vladar darovali 1000 K. Gostje in šmarski c. kr. uradniki so se v obilnem številu vdeležili te sv. maše, zlasti pa naše verno ljudstvo, da je bila cerkev natlačeno polna. — Dne 10. avgusta je v Sotli pri kopanju utonil F. Kitak, trgovski učenec vrlega gospoda Fr. Ogrizka pri Sv. Križu, ki je svojemu pridnemu učencu potem pripravil jako lep sprevod. — Dne 17. avgusta je v katoliško cerkev prestopila židinja Hani Voglhut, gledališka igralka z Dunaja, in je bila v nadžupni cerkvi krščena na ime Johana Marija. — Slatinska kopalniška uprava vsiljuje kislavo vodo po Hrvatskem v steklenicah z ogerskim napisom: »Tartományi Rohitsi Templomforrás«. Hrvati so vsled tega močno razjarjeni ter po svojih časopisih kličejo: »Proč z rogaško slatino!« In Slovenci? Mi smo pa kar zaljubljeni v nemške napise na slatinskih steklenicah. Zahtevajmo vendar odločno slovenske napise!

Iz Loč. »Štajerca« št. 4. piše, da sem zadnje nedeljo pridigoval, da vsi, ki »Štajerca« berejo ali razširjajo, bodo na njih zadnje uro »ferdamani«. Laž teh besed se lahko kar z

rokami prime. Kdor dokaže, da sem jaz besedo »Štajerca« na pridiznici rabil, ali pa besede, »da bodo na zadnje uro ferdamani«, mu naštejem koj 100 kron darila. Rečem pa danes naravnost, da si ne morem misliti Slovenca, ki bi bil veren in naroden, a vendar z veseljem prebiral in podpiral taki protinarodni in protikatoliški list kakor je Štajerc. Pošten list ne piše zoper moše, kakor so n. pr. Robič, Jožef Žičkar, državna poslanca, ki imata toliko zaslug za deželo, ki jo zastopata, in kakor je občezašlužni, neprestrašeni boritelj naroda, č. g. čadramski župnik, in njegov pomočnik g. Janžekovič, kateradva »Štajerc« v imenovani št. 4. tako grdo in obrekovalno napada. Ako pa Štajerc pravi, da proti cerkvi in duhovskemu stanu nič nima, ampak v interesu cerkve napake zavrača, zamore le verovati tisti, ki je padel na glavo. Mi pa ne bomo kupovali ne pri takih mesarjih, ne pekih, ne trgovcih, ki Štajerca ponujajo ali ga pa razširjajo. Kmet, varuj se volka v ovčjem oblačilu!

Anton Lednik, ločki župnik.

Celje. V tukajšnje cerkveno »glasbeno solo«, je za prihodnji tečaj že oglašeni nad 30 učencev, med katerimi so tudi iz drugih vladikov, koji se ne bodo sprejeli. Ker so dosedanji prostori tesni in na razpolago samo troje godal, se je določilo, sprejeti največ 20 učencev in sicer take, ki so v cerkveni glasbi že nekaj izvežbani, oziroma nadarjeni. Dne 17. septmb. bode ob 8. sv. maša, potem skušnja in vpisovanje, a drugi dan se prične redni pouk. Na učence, ki niso priporočeni od duhovnikov, se ne bo oziralo. Vse drugo je razvidno iz tiskovin, koje so se prosilcem že razposlale. Vodstvo.

70letnica cesarjeva obhajala se je v Celji z ozirom na pruski duh, ki veje po naših ulicah, še precej dostojno. Frankfurcarce so bile sicer prepovedane, a za to so se pa svetili vsi lampijoni v pruskih barvah. Klicalo se pa ni ne »Heil« ne »Sieg«, ampak vse je šlo tiho za godbo, ki je na predvečer igraje hodila po mestu. 18. služila se je vojaška maša ob polu 8. na prostem; ob 9. pa je bila v farni cerkvi slovesna sv. maša.

Vojaška vest. Od 15.—20. t. m. nahajal se je v Celji cel deželno-brambovski polk št. 3, kojega vojaštvo je nastanjeno v Mariboru, Gradcu in Brucku. V okolici Celja imeli so vaje. 20. zjutraj odšli so k velikim vajam na Kranjsko.

Pretep in poboj. Preteklo nedeljo popoldne prišlo je do prepira v gostilni Alzieblerjevi v Celji med socialdemokrati. Prepir se je nadaljeval na prostem, ter potem končal z nekaterimi vdarci po razgretih glavah — koli za to so se nahajali na bližnji njihi — tako da je nekaj vroče krvi izteklo. — Na večer tega dne sprli so se ne daleč od tod v gostilni pri »lastovki« v Gaberjih vojaki in civilisti. Dva vojaka sta hudo ranjena; ednega teh so morali odnesti v bolnišnico.

Celjski okrajni glavar priskrbel je bil za 15. avgusta tudi 30 orožnikov, da so čakali na kolodvoru. Koga, tega menda sam okrajni glavar ni vedel dobro.

Iz Celja nam pišejo: Gospod urednik, ali berete »vahtarico«? Dvomim, ker ne verujem, da bi imeli tako — dober želodec. Torej Vam jaz naznanim, da se ista močno huduje nad Vašim navdušenim pozivom v zadnji številki, kterege ste postavili na prvo mesto. In na to jezo je tudi kar celega vzela v svoje požrešno žrelo. Premišljeval sem, kako da se nad vahtarco nihče ne huduje, kadar se nahajajo v njej naravnost izdajalski pozivi, med tem ko vahtarco vsak nedolžen poziv v Gospodarju strašno v oči bode. — Prišel sem do sledečega zaključka: Vahtarca izhaja samo v nekaj sto izvodih in njo bere samo nekaj celjskih barab in spodnještajarskih odpadnikov; njeni pozivi torej ne morejo nikomur škodovati, še manj pa hasniti. »Slovenskega Gospodarja« gre pa na tisoče in tisoče čez vse slovenske dežele in tudi v

inozemstvo, da celo v Ameriko in njegovi pozivi imajo takšen učinek, da se pred njim trese vse spodnještajersko nemčurstvo z vartarce vred. To bode zopet »Geheil«!

Pri Sv. Trojici v Slov. gor. umrla je gospa Marija Mavrič, soproga nekdanjega nadučitelja pri Sv. Ani na Krembergu, v 86. letu svoje starosti. Bila je blaga gospa, zato naj ostane v dobrem spominu!

Posojilnica v Ljutomeru prispevala je za stavbo nove šole v Cezanjevcih 200 K, za kateri velikodušni dar se krajni solski svet najsrčneje zahvaljuje.

V Savinjski dolini postaja živahno. Hmelj upa imeti dobro kupčijo in dobro ceno. Zdaj se plačuje kg. po 2 K 40 vin. in čez. Bog nam daj le lepega vremena ob času obiranja in dobro ceno, potem bomo, hvala Bogu, Savinjšani že na konju.

Narodni krojač se bo nastanil v Marenbergu in bo sprejel tri pomočnike, ki so bili z njim vred odpuščeni pri nekem ondodnem nemškem krojaču, ker so se udeležili Slomšekove slavnosti. Tako nam Nemci sami pomagajo do naše organizacije!

Velenje. Šaleščani! zberimo se vsi, kar hodi in lazi, dne 1. sept. 1900 ob 3. uri popoldan v Škalah pri cerkvi, da proslavimo svojega rojaka dr. Josipa Kranjca (po domače Strže za Škalam), kteremu bomo vzdali o 25letnici njegove smrti v stolp spominsko ploščo. Nikdo naj ne zamudi te prelepe veselice; marsiktero lep besedo bomo slišali, mile pesmi bodo donele po celi dolini, godba bode svirala znane slovenske in slovanske komade. Zdravimo se Šaleščani in bodimo zopet enkrat skupno veseli, saj ni pogosto take prilike! Pokažimo z mnogobrojno udeležbo, da je dolina Šaleška naša slovenska posest, da še živimo na slovenskih tleh! Kmetje, pridite vsi! Vam je v prvi vrsti namenjena ta veselica, da se tudi Vi veselite in radujete, ki itak vedno trpite. Zadovoljni boste z veselico, za to Vam je že porok, da bodo sodelovali požrtvovalni vrli Sokoli iz Celja; videli bodele telovadbo ko še nikdar; nastopilo bode tudi celjsko pevsko društvo in pevci Šaleške doline. Na veselo svidenje Vam kliče pripravljani odbor.

Gospodinjska šola c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani pod vodstvom oč. sester redovnic prične nov tečaj 1. oktobra t. l. Pouk, ki je slovenski, traja 1 leto. Gojenke stanujejo v zavodu ter je njih število omejeno na 12. Pouk zavzema vse stroke gospodinjstva: kuhanje, šivanje, pranje, likanje, dela v hlevu in na vrtu, mlekarstvo itd., vrhu tega pa tiste šolske predmete, ki so potrebni za popolno izobrazbo gospodinje na kmetih. V šolo se sprejemajo vsaj 16 let stara dekleta, ki plačujejo po 14 gld. na mesec za hrano, stanovanje in vse drugo potrebno. Podrobni pogoji se izvedo pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, kateri je tudi prošnje za sprejem v šolo poslati do 15. septembra.

Društvene zadeve.

Izlet na Mrzlico. Kakor uže zadnjič omenjeno priredi se 30. t. m. ob lepem vremenu dijaški izlet na Mrzlico pri Žalcu v proslavo 70letnice cesarja Franca Jožefa. Spored: Ob polu 8. sv. maša v Grižah, potem skupni odhod na Mrzlico. V Hausenbichlerjevi koči počitek, obed, slavnostni govor, petje in razveseljevanje. Izletniki naj blagovolijo vzeti jedila seboj. Zaradi pijače pa je naznaniti, da se izleta udeležijo, g. Ivanu Kaču v Žalcu, da se zamore preskrbeti pravočasno pijačo na planino. Ker je izlet na Mrzlico jako lahek, ter prihod enako lep kakor iz Griž, št. Pavla, Hrastnika, Trbovelj, Laškega, je upati mnogobrojne udeležbe. I. Kač.

Pridi v nedeljo 2. septembra v Šmartin pri Slovengradci k Slomšekovi slavnosti. Boš videl vrle fante igrati šaljivo igro »Zamujeni vlak«, boš slišal lepo petje in še marsikaj lepega. Le pridite!

Čitalnica v Slovenski Bistrici priredi s sodelovanjem slovenje-bistriškega pevskega

in tamburaškega društva in celjske narodne godbe v nedeljo dne 26. avgusta 1900 popoldne ob 4. uri Slomšekovo slavnost h katerej vabi vljudno odbor se sledečim vsopredom: 1. Pozdrav gostov. 2. Avstrija moja, moški zbor. 3. V sladki sanjoi, tamburaški zbor. 4. Slavnostni govor preč. gsp. M. Lendovška. 5. Jadransko morje, moški zbor. Na to kratek odmor, ki se bržčas izpolni s kako gledališeno igro. Potem: 1. Napred, koračnica, tamburaški zbor. 2. »Sijaj solncece« po narodnem napevu. 3. Venec slovenskih pesmi, tamburaški zbor. 4. Zvečer, moški zbor. 5. Sokolska koračnica, tamburaški zbor. »Krojač Fips ali Nevarni sosed«. Burka v enem dejanju. Med posameznimi točkami svira celjska narodna godba. Vstopnina 20 kr.

Kmetijsko bralno društvo na Hajdini pri Ptujju priredi v nedeljo 9. sept. na Gregorčevem vrtu tik cerkve takoj po večernicah veselico z govori, s petjem in z deklamacijami v čast stoletnice našega dičnega narodnega buditelja, Antona Martina Slomška. Slavnostni govor bo imel čast. g. profesor dr. Medved iz Maribora. Cenjeni domačini, kakor tudi okoličani, pridite ta dan v obilnem številu ter pokažite, da znate ceniti moža, ki si je pridobil za slovenski narod toliko zaslug. Torej na veselo svidenje!

Sv. Trojica v Slov. gor. S 1. sept. prične naša zadruga mlekarica svoje delo. Priprave so vse dovršene. Ljudje željno pričakujejo. Z 2. sept. pa začne poslovati naša »Slovenska posojilnica«, ki je tudi sad naše zadruge; 2. sept. je torej prvi uradni dan. Naj bi že prvi dan pokazal, da je posojilnica bila potrebna. Ravno kar je naša zadruga razposlala posebne pole, na katere naj zadrugi zaznamujejo, koliko in kake vrste sadja imajo proeati. Gospod Kač nam je izposloval, da se bo sadje dobro prodalo.

Za šolo na Muti so darovali na predlog župnika Dolinarja in poslanca Švajgerja kranjski in štajarski duhovniki zbrani v Krškem 26 K. — G. prof. Kardinar 53 knjig, gsp. župnik Wurzer 4 K. Ziveli!

V Jurovcih pri Ptujju se je pretekli mesec ustanovilo »kmetijsko bralno društvo«. Že nad 40 udov je pristopilo k društvu, ki bo budilo narodno zavest v ptujski okolici. Društvu želimo razvitek in procvit!

Gospodarske stvari.

Zemljiški davek.

Zemljiški davek je eden izmed najstarejših davkov, ki je bil zgodaj naložen kmetiskemu stanu, prej od fevdalne gospode, ko je bilo odpravljeno fevdno pravo, pa od države.

Znani češki socijolog R. Vrba je v »Katoliških Listih« primerjal vse avstrijske dežele, koliko so plačale tega davka. On prihaja k temu le sklepu: Zemljiški davek je znašal:

	Leta 1862:	Leta 1897:
Spod. Avstrijsko	3,452.922 gl.	4,182.100 gl.
Zgor. Avstrijsko	1,982.456 »	2,584.902 »
Solnograško	339.936 »	328.654 »
Tirol. in Predarl.	973.506 »	1,203.197 »
Štajarsko	1,835.451 »	2,201.015 »
Koroško	633.645 »	666.905 »
Kranjsko	847.946 »	622.733 »
Primorsko	642.537 »	588.330 »
Dalmacija	326.520 »	307.339 »
Češko	12,631.200 »	10,083.132 »
Moravsko	4,817.976 »	4,927.230 »
Šlezija	878.170 »	677.475 »
Galicija	4,207.914 »	5,234.161 »
Bukovina	324.000 »	440.292 »

Ključ, katerega je davčni erar (država) napravil pri pobiranju zemljiškega davka, je 27.7% iz čistega katastralnega dohodka. Po tem ključu je zemljiški davek na Avstrijskem najvišji v celi Evropi. K temu zemljiškemu davku se še priračunavajo deželne in občinske doklade in so te doklade znašale l. 1897.

na Koroškem 667.910 gld., na Štajarskem 2,370.354 gld., na Kranjskem 552.597 gld.; v Cislajtaniiji vkup 37,608.638 gld. Ako k temu priračunimo znesek zemlj. davka 34,017.865 gl., bila so posestva na Avstrijskem obdačena v skupnem znesku 71,626.503 gld.

Zemljiški davek je potem takem trd in dvojnato nepravičen, ker se opira na nepravično podlago čistega katastralnega dohodka, ki je bil ocenjen v dobi, ko so bile žitne cene veliko višje in druge razmere različne, nego so dandanes.

Kakšne so bile žitne cene v teh letih, vidimo iz teh-le cen. Stal je hektoliter

	šenice	rži	ječmena	ovsa
leta 1877.	gld. 11.—	8.51	7.10	4.13
> 1894.	> 5.73	4.65	4.91	2.94

Leto 1894. je bilo seveda leto najnižjih žitnih cen.

Nepravičnost določevanja zemlj. davka na podlagi čistega katastralnega dohodka, je iz tega razvidna. Lahko moremo reči, da, ako bi kmet danes ocenil svoje posestvo in seštel letni čisti dohodek, posestvo dandanašnji nese komaj 3% od onega kapitala, ki ga posestvo predstavlja, in to je še dohodek takšnega posestva, čigar posestnik je brez dolgov. In kaj, ako je slaba letina, ako pride nesreča na živino, kakšen pa je potem čisti dohodek?

Nasproti temu je davčno breme zelo lahko naloženo kapitalistom in ljudem, ki imajo stalno letno plačilo. Na primer tistemu, kdor nima 600 gld. čistega letnega dohodka, ni treba plačati osebnega dohodninskega davka. Je pa veliko tisoč kmetov, ki nikoli nimajo 600 gld. čistega dohodka na leto in vendar plačajo razmerno veliki davek.

Navedem tu eden zgled. Neko posestvo na severnem Moravskem je ocenjeno na 500 gld. letnega čistega dohodka. Od tega posestnik plača 27.7% zemljiškega davka, to je 138 gld. 50 kr., 74% deželnih in okrajnih doklad 83 gld. 99 kr., 95% občinske naklade 107 gld. 82 kr., vkup 305 gld. 41 kr., to je 60% od čistega katastralnega dohodka. Vrh tega plača tisti posestnik tudi hišni davek z dokladami vred v znesku 26 gld. 90 kr. Konečno plača ta posestnik, ker je bil njegov letni dohodek ocenjen na 1000 gld., 9 gld. 20 kr. osebnega dohodninskega davka. Plača torej vkup 341 gld. 61 kr. davka, t. j. 68.3% od čistega katastralnega dohodka in 34.2% od osebnega na 1000 gld. cenjenega letnega dohodka. Uradnik itd. pa, katerega letni dohodki so cenjeni na 1000 gld., plača samo 9 gld. 20 kr. osebnega davka, tedaj samo 0.92% od letnega svojega dohodka. Ako kdo dobi veliko srečko, plača samo 15% od pridobljene svote.

Iz tega torej vidimo, kako naravnost neusmiljeno se ravna s kmetiskim stanom. Ako morajo kmetje plačati tako velik zemljiški davek, zakaj ga država ohrani za se in zakaj se nalaga deželne in občinske doklade? Zakaj se zemljiški davek ne prideli deželnim dohodkom, h katerim po naravni postavi tudi spada?

Na Pruskem je zemljiški davek pridelen deželnim dohodkom. Ako naši visoki mandarini na Dunaju tako radi posnemajo Prusko ter se po njihovem ukazu sedaj tudi že v zadnji vasi leskečejo piklavbe po pruskem vzoru, zakaj državni davčni erar ne določi zemljiškega davka za deželne potrebe, kakor je to na Pruskem? S kakšno mero davčni erar meri kmetom, vidimo iz ključa, na podlagi katerega se določuje davek. Tako morajo kmetje plačati 27.7% od čistega katastralnega dohodka, obrtniki plačajo 10% od čistega dohodka obrtnije, in kapitalisti plačajo samo 2% od obrestij, katere dobivajo od svojega premičnega denarnega posestva.

Pravičnost pa zahteva, da bi se vsem z enako mero merilo. Zato je treba, da se dosedanji način določevanja zemljiškega davka nadomesti s pravičnim določevanjem po resničnih letnih dohodkih od zemljedelskega gospodarstva.

»Mir.«